

DIGTE ONLINE 1994

af Per-Olof Johansson



PolOnline 1994 – aktiviteten var ikke kun på nettet – vi mødtes til et årligt cafétræf....

DIGTE ONLINE 1994

som per-olof johansson i efteråret 1994 digt for digt sendte til Politiken Online.

Udgivet på Diskette 1995

ISBN 87-985452-1-3

PDF-version 2007 og 2008

KOPIRET: Kopi må under ingen form gøres til genstand for salg uden efter aftale med forfatteren. Kopiering i kommercielt øjemed til gratis distribuering kun efter aftale med forfatteren.

Udgiver: Per-Olof Johansson, DK 3450 Allerød

TIL EN RUSSISK DIGTER

Jeg kender ikke dit navn, du ikke mit,
og vi mødes aldrig.
Men velkommen til det frie marked.
Her er digtet dit, kvit og frit.
Ingen spørger efter dig.
Ingen venter på dig som talerør.
Ingen er bange for dine tanker, måske du selv?
ingen gemmer sig bag dig.
Ingen befries af dine ord.
Du er latterlig indtil din indkomst stiger.
Malerkunst, Musik, Skulptur er noget andet:
Digtets spindelvæv næsten usynligt
hvermandseje, alt er sagt før.
Du må selv betale prisen.
forvent ikke honorar.
Vær glad hvis du bliver trykt.
Vær glad, hvis din kæreste
ikke lider af digtskræk!
This very moment
bliver Marion Anderson levende,
da jeg hører hun, "den verdensberømte sangerinde"
(millions and millions have been moved by her)
er død i en alder af 91 år.
Hun nedbrød raceskel,
hun nedbrød fordommen,
at en sort amerikaner ikke kunne synge klassisk europæisk.
Det gør Barbara Hendricks hver dag nu.
Lad os nedbryde vor fordom,
at digte hører fængsler, fortiden og feinschmeckere til.
Ved at have digtet med hver dag.
Lad vor død i en alder af 91 år
gøre dette gennembrud levende
og inspirerende: forhold dig digtende!

8. april 1993

HER ELLER NU

Det var et mærkeligt digt,
digt uden den 3. verdenskrig,
digt uden tortur og voldtægt,
digt uden selvmord, transplantationer, kunstige fødsler,
uden blodtransfusioner, scanninger,
hjertestop, digt uden flugt, fald fra 4. sal,
digt uden mafiamord, uden butiksplyndringer,
digt uden 3. grads forbrændinger,
et digt uden incest eller børnerov,
digt uden politikermord, færdselsuheld,
ingen vulkanudbrud, oversvømmelser,
terrorbombninger, sneskred, jordskælv,
ingen børn der myrder børn,
et digt uden et skud, uden en pisk,
et digt uden nøgne sønderrevne lemmer,
et digt uden AIDS og HIV,
et digt uden et svineslagteri,
et digt uden bekendelser om rovmord,
hustruvold, druk, narkomisbrug,
ligskænding,
et digt uden angreb på offentlige
myndigheder, naboer, forældre, børn,
gamle legekammerater,
et digt uden skrig om hjælp,
uden antydning af appel,
et digt uden allergi, kravlende orme,
savlende monstre,
et digt uden afsløring af den elskedes intimeste
dele og tanker, et digt uden modløshed,
et digt uden overhængende livsfare.
Et mærkeligt digt af en virkelighedsfjern person.

ÅRENE RULLER

Hvor lang tid tager en tur i bil
til København fra min provins?
½ time til Rådhuspladsen
og H.C.Andersen, regnede vi med.
En ny tid er indført: Årene ruller,
vi indregner de forudgående årmillioner,
den faktiske produktionstid for olie.
Ikke bare efterforskning, boreplatforme,
oppumpning, raffinering, salg,
nej hele Darwin må tælles med.
Især de år hvor insekterne og planterne levede
og ikke mindst døde, ja millioner af svimlende
år,
millioner og atter millioner, lad os sige
døde fluer,
og derefter årmillioner henover af
bjergmassivernes tryk,
det er tid vi taler om:
nu tager turen til København
de første 300 år på motorvejen,
fra broen ser vi århundrederne rulle under os
med betydningsfulde mennesker
vigtigere end nogen med scepter og krone,
dage som kræver års arbejde.
Jeg kan ikke få mig selv til at indregne
forureningsomkostninger, naturødelæggelser,
trafikdrab, årene hober sig op,
vi må frygte enden er nær:
tidsskiftet som forvandler kulturen
til en tidsindstillet flue
i fremtidens produktionsprocesser.
Snus ind! Denne udstødningsgas
omfatter flere år end et menneskeliv.
Tænk at jeg skulle opleve det.
Jeg sender en hilsen til fremtiden,
som må finde andre energier,
andre årmillioner at bruge af,
hvis der er tid nok.

GÆT EN GÅDE

Det er morgen, det er aften,
det er nat, det er dag, det er søndag,
det er fridag, det er hverdag,

når man åbner
vinduet og kan få luft,
når man møder
et ansigt man kender, og dog ikke kender,
når ståltråd surres
gennem et hul i en sten,
når mange år siden
kommer ind ad døren,
når man pludselig, uden at vide det
sover et øjeblik.

Og nå ja ansigtet, kan du ikke se,
men du kan røre ved glorien.
Pludselig er alle digtere gode.
Pludselig er alle mennesker digtere.

PLUDELIG HØRER DE EN STEMME:

Jeg er en stemme, jeg taler til jer
når I hører mig, jeg er tilstede
i stilheden, når I ikke hører mig,
jeg siger ikke, hvordan I skal leve,
jeg fortæller jer ikke, at I lever,
jeg taler nu,
hvordan I kan høre mig ved jeg ikke,
I er istand til at høre mig,
jeg taler ingensteder fra,
I hører mig ikke et bestemt sted,
jeg har ingen hensigt med at tale,
det er et forsøg,
jeg hører selv ingenting,
jeg er en stemme der taler
i mellemrummene, modsætningsvis,
jeg er et brud
uden brudflader.

*PER-OLOF JOHANSSON fra
ALICE ER MIN VENINDE (1972)*

**

DIGTET TIL MIN OVERSÆTTER

NØGLEN er en nøgle.
BOGEN er biblen, regnskaberne,
Storm P. & Albert Engström,
VINGERNE er sommerfuglen, vindmøller
og englen,
HÆNDERNE er mine, hendes og dine,
BLÆSTEN er modvind, tågesnak,
en spurv i busken,
TAGET er tagpap, Himalaya
og brogede glaserede tagsten,
MISSEKAT er jomfruhår og
dun på en pilekvist,
en kat på vejen eller i skødet,
TÅRNET er Vandtårnet, Nordporten
i Visby og vejs ende,
EN KOP er en kop,
EN CITRON er forkølelse, en fiskeret
og den dag Hjalmar undrede
sig over den citron i Andylys billede
som lå når den burde rulle,
EN SKY er en sky, levende grafik
på hjernens inderside,
VAND er vand og vin,
SKO er vejen jeg gik og alene: hvile,
MODSTAND er dage og timer,
SØVNEN to verdener og at vågne,
SEEN lyset og at fødes,
DEN SORTHALSEDE TRANE en tåre ved gensynet,
KURVEN en spånkurv og paradiset,
DEN GRØNNE PLANTE en skygge og slangen,
HAVEN en sommernat og duft af syren,
SELVE - er sagen selv og et nyt forsøg på
igen og igen at sige det samme ord for ord.

VERDENSSPROG

Når verdenssproget tales
med mer eller mindre tilfældige mord,
og frygten for fremmede vender ryggen til,
så giv mig et øjeblikks møde, øje til øje.

Giv mig den sorte dansker,
hvis sprog ikke er mit,
hvis kultur jeg ikke kender til,
som ynkes inderligt over mig,
(sagde Jesus) som ligger i hjørnet
nøgen og halvdød,
mens bålet ryger på kirkegården,
hverken sol eller månes position er sikker.

Så giv mig et hjørne med ikke-vold,
når hadets præsidenter pisker stemningen op
i værgeløse kaffekopper,
for at hverdagens skrift i sand og sand
kan omringe dødens
og menneskers nærvær med styrke og tryghed.

Så giv mig et hjørne i en poesibog,
når verdenssproget tales
med mer eller mindre tilfældige mord,
for at jeg en dag atter uden nøgler og briller,
uden tegnebog, ur osv
kunne gå i andres tanker,
hvor månen fletter fingre med jagende skyer.

ON LINE

Det sprog jeg ser med,
det sprog jeg taler,
vinker til hinanden,
søger kontakt via en film:

En sky opsluger en sky.
Efter lang tids søgen
finder vi signalets kilde:
et rullegardin i det åbne vindue
bundet til morseapparatets
knap, slår i vinden.

ERFARING

MED STENEN I HÅNDEN
MÆRKER JEG DEN ANDENS HÅND.
MED BLIKKET MOD JORDEN
SER JEG DEN ANDENS BLIK I STEN.
MED DISSE ORD MIN MUND DIN MUND.
STENALDER. ORDALDER.

FREDSVEN

Picasso malede en fredsdue,
hvid på blå bund, pænt naturalistisk,
hvor er den nu?

En due slog naturalistisk ned på plænen,
skønt ikke hvid og uden brev.

Jeg forbandede idiot!
Automatisk sprang jeg ud ad døren
og larmede en høg væk,
allerede med en klo i den sprællende due.

Se de små børns store øjne i en klasse,
da jeg kom med den sårede due i en kasse.

Brevduen fandt hjem, har jeg hørt, □
glad var jeg. Men over hvad?
Selv har jeg sat utallige duer til livs,
endog halve.

Valget er svært: automatisk fredsvæn -
eller automatisk hykler?
Svaret er let. Nøgleord: Rødder.

Pablo, hvorfor brød du ikke med traditionen
og malede en fredsgulerod.

DIT LIVS OPGAVE.....

TABLEAU

Her er ingen fare på færde,
selvom billederne er voldsomme:
det er billeder. For dig
er spørgsmålet om, hvad du idag skal købe
allervigtigst, resten må vente.

Tableauet er så smukt.
Det tyndeste porcelæn, en glasur så glat,
at jeg tror den spejler indre tyngde,
solen selv eller i det mindste guld.

Korrekte mærkevarer, dyrt, dyrt
dit hår, din hud. Din gang lugter af penge.
Hvad var en stille bøn i urskovsnatten,
mod de svar du henter i den trådløse telefon
eller den opslåede bærbare pc-er.

Hvem skulle kritisere civilisationen?
Enhver kritik er kamp for selv at få del i den
og koster træer, fisk, korn, produktion.
Når tableauet forstøver, så tyndt det er,
står kritikeren ikke tilbage som sejrherre.
Han går med i købet.

ERFARING

Forældrene går videre,
drengen vender sig
en sidste gang mod hesten
ved det elektriske hegn,
vender ryggen til og går.
Hesten smiler.

HENVENDELSE UDEN ORDBOG

I valget mellem ord, er der kun svage tilbage,
selv de er uhørte uden penge bag.

Homer har forladt markedspladsen,
der er ingen evangelister på gadehjørnerne.
Nej vold er alles forventning.
Massernes hyldest gælder ikke et landshold af digtere.

Som dyreunger hinsides ordene
må vi kæle for hinanden.
Et større firma har til sit tv-spot
fået copyright på Højsangens linie
efter linie efter lilje.

Det er sket: et sammenbrud
af dette glashus, symbolhunde,
livstræer, de dødes have,
som en anæmisk blodbank
solvent i evigheden,
men hos os: uden sammenligning
med en god bog med god jord
i hermetisk tillukkede plasticposer
i en prøvekollektion fra anlægsgartneren.
det når os, helt udenom skiltet
nej tak til reklamer.

ØNSKELIG OPNORMERING.

Der er ingen fhv. industriminister
som posedame,
Der er ingen fhv. sundhedsminister
i en seng på hospitalsgangen,
Der er ingen fhv. generaldirektør
med bajer udenfor købmanden,
Der er ingen fhv. oveborgmester
som flaskesamler på Hovedbanegården,
Der er ingen fhv. justitsminister
på bstanden.

Altså må vi have flere udnævnt
til industriministre, vi har brug
for flere sundhedsministre, der
er plads til mange flere generaldirektører,
vælg straks flere overborgmestre,
lad os få rullende justitsministre.
Det vil klare mange sociale problemer.

JEG SER DET FOR MIG

Han havde øvet sig
i mange mange år.
Rigtig mange år.
Hans talent for at gø
foldede sig ud over alle racer,
størrelser, aldre.
At hyle gav ham
det store trip, billigt.
Da han bed postbudet
blev der ikke klaget.
Han fortsatte udviklingen,
og hver gang jeg møder en hund,
er min tanke den:
er det ham?

ORDVEKSLING

PIGE, 6 ÅR Jeg vil ikke have dig som bror, hvis du gør det igen.
Jeg rejser.

BROR, 9 ÅR: Hvor vil du rejse hen, til Grønland.

DRENG, 8 ÅR: Der er en i vores klasse, han har boet på Grønland.

PIGEN: Jeg rejser ikke til et andet land.
Jeg rejser til et andet hus.

BROR: Så hedder det ikke rejser, det hedder flytter.

PER-OLOF skrev.

OM NYT ÅR.

Jeg læser i avisen:
I stedet for år 2000
skriver vi år 0,
vi nærmer os år nul,
vi lægger krigen bag os,

og nul er ikke mere
et hul og tomhed,
men verdensægget,
hvori en ny tid vokser.

Jeg nul vokser lidt ved tanken.

13.11.1994

"SKJALDEN WENNERBOM"

af Gustav Fröding 1894

Gendigtning Per-Olof Johansson 1977

Trykt i NIELS ERIK NIELSEN: VISER NAT & DAG. EDITION WILHELM HANSEN 1979,

med sangbar melodi af Niels Erik. Jeg forbeholdt mig tekstrettighederne, med tanke på denne situation, og derfor kan jeg uden videre sætte den her. Gendigtning skal forstås sådan, at jeg lavede rimskemaet aabbba om til ababcc, simpelthen fordi jeg synes aabbba har helt modsatte virkninger på svensk og dansk, vistnok eksemplificeret af en oversættelse af Børge Madsen i Samvirke dengang

Sommervinden snor sig gennem løvet,
fattighuspoeten Wennerbom,
krydser frem på gangens grus bedøvet
af sin flaske, som er næsten tom,
tar et skvæt af alligevel,
mens han klukler saligt for sig selv.

Bier sværmer frit fra parkens stader,
alskens kryb og larver dejser ned,
Wennerbom i blomsterdufte bader,
sætter sig i gartner'ns bedste bed.
Flasken den er ikke tom,
derfor drikker skjalden Wennerbom.

Fugle tossede af glæde kvidre
og græshopper file i et væk,
skjalden lytter, drikker bittert vid're
på elendighedens lange stræk.
Drikker, drikker som et svin,
solen stråler fra hans brændevin.

Sammen har de sat sig for at feste,
og han mumler: "Brændevin er godt,
trøst mod håbet som kun kan forpeste.
Skål! for ungdommen jeg fik forrådt.
Lad os drikke nok en klar.
Dille får jeg, hvis jeg ikke har.

Jeg var tillidsfuld og tænkte stort
til jeg druknede i dette lort.
Nå, nu er vel gået mer end femten år,
halløj svirebror, alt smukt forgår.
Alle blir en dag til muld,
jeg gir fanden i at jeg er fuld."

Og han sover snart, han går til hvile
i det trygge lys i parkens bund.
Kastanjens lys lader blomster sile
gennem luften, ned på Wennerbom.
Flasken ligger end'lig tømt.
Smådyr inspicerer den på skrømt.

Dyb og rig er nu hans digtergave,
i sin ungdoms drømmeland igen,
ingen angers dumpe smerter gnave
over laster, som vil gå igen,
sover sig fra alle love.
Det er skønt, som digterne kan sove.

*

VED GASKENS DØD

af Dan Andersson, 1888-1920, fra Kolvaktarens Visor 1915

oversat af per-olof johansson 1974, trykt i Samvirke 1. marts 1974 - troede jeg. Men kun fire af versene kunne jeg kende igen. Nok fordi jeg havde tilladt mig et og andet med linjelængder og foretaget andre regelbrud for at få det frem, som jeg havde læst mig ind til. Den eneste formildende omstændighed var, at mit navn var udeladt.

Han vred sig på sengen, syg og elendig,
den spillemand Gasken fra Särna i Sjö,
"lad mig spille for de sataner i Gammel-Satans bolig
- for det er slemt for en spillemand som mig at dø!"

Han hev og sled i tæpperne og sparkede sig sår til,
og gavlvæggen drønedede og gav sig:
"Jeg har tjent under Satan i tretten glade år,
med musik har jeg lagt vejen til Helvede bag mig."

Og Banga, prædikanten, glattede ud og bad:
"O frels denne mand som har brudt dine bud!"
Men Gaskens gamle mor mente: "Han har været glad,
denne spillemand har spillet som en gud.

Det er ikke Herrens vilje med musikertrangen,
at Gasken skal brænde i Helvedes ild.
Mon ikke han, som skabte duens flugt og fuglesangen,
kan tåle man er glad og danser til?"

Og Banga, prædikanten, som bad i hans hus,
han dirrede og kinden var bleg,
han hørte tæt ved sig djævlevingernes sus,
da Satan kom for at hente sin steg.

Men Gasken bare svor og forbandede sin kval
og råbte og tiggede om tid
til at sone sine fejltrin i, "tre dage i en hval"
for at få synderne forladt og få rensset sit vid.

Så rejste han sig stirrende, forvildet og bleg
og så Fanden med hale og hov
vinke velkommen til en ugudelig leg
ved de svovlgule smådjævles hof.

Han så sig omkring om mumlede godnat,
og blev glad og svor ikke mer,
med en sidste, en vanvittigs latter døde han brat
og sank om i sengehalmen her.

Og stille var lejren, hvor Gasken lå,
og hvor djævelen blev æret med strengeleg.
Om morgenen så man Banga, den hellige stå
henne ved sengen og bede, helt bleg.

Og siden var Banga en skygge af sig selv,
og hans prædiken ikke som før.
Det er hårdt at være færgekarl ved dødens elv,
at være vagtmand ved tavshedens dør.

Men Gasken sover sødt under græs og grus,
og måske meget bedre end man tror?
Måske spiller han til gilder i Abrahams hus,
hvor freden og evigheden bor?

*

MIKROKOSMOS

Med motiv fra Bonde-Practica

af

Erik Axel Karlfeldt (1864-1931)

fra:

Fridolins Lustgård och Dalmålningar på Rim 1901,

oversat af per-olof johansson

*

Jeg er af jorden, jeg er sval og tung,
træg, gammelagtig, skønt ganske ung.
Et gulnet høsttræ står i min sjæl,
og alle grene suser som farvel.

Jeg er af vandet, jeg er kold og våd,
min stive flegma er som frossen gråd.
Min vinterfryd buldred stærkt men kort,
da vin og dyreryg jog mørket bort.

Jeg er af luften, jeg er lys og blid,
jeg går som i en evig forårstid.
Hvad længe var forsømt og helt lagt væk,
får liv igen af vind og vintergæk.

Jeg er af ilden, jeg er tør og hed
af sommervarm sol som ingen nedgang ved.
Det undrer mig, den ikke helt har brændt
mig selv, og dig, og hvert et element.

NETVÆRK

Jeg folder papiret og klipper.
Rammen må ikke brydes.

I den tankeklare eftervinter
rester af grenværkets skygger.

Forårets mure af grønt vokser.
Himlens skråstillede skyer på vej.

Jeg stryger hånden over den ru brændte ler.

En dreng giver mig et florlet fuglekranie.
Han kan få så mange af sin mormor.

Jeg skriver til dig om
grenværkets skygger,
nu på jernbanetunnelens beton,
nu på hans ansigt en sommerdag.

Du folder papiret ud og glatter det.
Grenene danner et mønster på ruden.

MERE END KÆRLIGHED

Kærlighed stinker kærlighed skjuler
kærlighed lugter kærlighed dufter
kærlighed klæber kærlighed smiler
kærlighed farver kærlighed følger med
kærlighed smitter kærlighed vejleder
kærlighed stopper kærlighed sminker
kærlighed svier kærlighed afslører
kærlighed forfølger kærlighed udstiller
kærlighed giver brækfølelse
kærlighed hærger kærlighed fiser
kærlighed svømmer over
kærlighed græder kærlighed smuldrer
kærlighed skriger
kærlighed kæler kærlighed fænger ikke
kærlighed vrøvler kærlighed forarger ikke
kærlighed trækker ned kærlighed forløser ikke
kærlighed løfter op kærlighed føder ikke
kærlighed digter ved siden af
en hejre på et ben i søen god tid.

ψ

